

Datum
2020-06-03
Adress

Yttrande

Diarienummer
SN-2020-364

Till
Kommunstyrelsen

Utredning om visselblåsarfunktion i Malmö stad STK-2019-543

Servicenämnden beslutade den 26 maj 2020 att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Servicenämnden ställer sig positiv till förslaget om att Malmö stad inrättar en visselblåsarfunktion och att stadskontoret blir ansvarig. Nämnden instämmer i utredningens ståndpunkt att det är viktigt att upptäcka och motverka oegentligheter samt verka för en sund organisation och kultur i kommunens verksamheter. Servicenämnden anser dock att kommunen bör avvakta med att införa en visselblåsarfunktion till dess att den pågående statliga utredningen på området har lämnat sina författningsförslag. Utöver det lämnar nämnden synpunkter och kommentarer kring bland annat finansiering, hantering kring IT-system, säkerställande av korrekt personuppgiftsbehandling samt behovet av kommunikationsinsatser.

Yttrande

Servicenämnden bedömer att stadskontorets utredning om en visselblåsarfunktion väl beskriver det som är viktigt att tänka på inför inrättandet av en sådan funktion och ställer sig bakom förslaget. Det är viktigt att det finns en funktion dit medarbetare kan vända sig om de upptäcker några oegentligheter. Servicenämnden har dock några synpunkter och kommentarer och har valt att strukturera dem utifrån rubriksättningen i utredningen.

Pågående statlig utredning om hur Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten (visselblåsardirektivet) ska genomföras i svensk rätt

Utredningen nämner den pågående statliga utredningen om hur *EU-direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten* (visselblåsardirektivet) ska genomföras i svenskt rätt. Den statliga utredningen ska vara klar nu i maj 2020. Servicenämnden menar att innan den statliga utredningen är klar kan Malmö stad inte dra några slutsatser om hur den egna visselblåsarfunktionen kommer att påverkas av de författningsförslag som utredningen förmodligen kommer att föreslå. Därför anser nämnden att Malmö stad bör avvakta den lagstiftning som kommer att följa av den statliga utredningen innan kommunen inför en egen

visselblåsarfunktion. Detta för att inte starta upp ett system med tillhörande styrdokument som ändå relativt snart behöver revideras.

Förslag till inriktning för en visselblåsarfunktion

Nämnden ställer sig bakom utredningens förslag men önskar lyfta följande synpunkter.

- ***Införa en rutin kring hur tips/anmälningar tas emot och hanteras samt hur de ska gallras***

Rutinen bör säkerställa att, när en anmälan kommer till visselblåsarfunktionen, den som tar emot anmälan kontrollerar att den förvaltning anmälan avser inte redan har en pågående utredning. Att en anmälan görs dubbelt kan bero på att anmälaren inte fått återkoppling av ”första instans”.

- ***Införa en rutin ring hur tips/anmälningar utreds internt och vid behov externt.***

Malmö stad har riktlinjer för utformning av styrdokument, bland annat rutiner och riktlinjer. Enligt dessa ska en rutin tas fram när det finns behov att säkerställa specifika kontroller eller ett exakt arbetssätt. En riktlinje anger ramarna för handlingsutrymmet i en viss fråga och ska visa hur arbetsuppgifterna ska utföras, men lämnar visst utrymme att själv utforma detaljerna i åtgärderna. Eftersom varje visselblåsarutredning har sina förutsättningar och omständigheter och måste kunna anpassas efter dom, föreslår servicenämnden att det är en riktlinje för hur tips/anmälningar ska utredas som tas fram.

Avgränsningar för visselblåsarfunktionen

I utredningen motiveras avgränsningen för visselblåsarfunktionen med begränsningar i personuppgiftsbehandling: *”En visselblåsarfunktion bör vidare bland annat med hänsyn till dataskyddsregler begränsas till allvarigare oegentligheter och röra personer i ledande ställning.”*

Servicenämnden ser gärna att detta förtydligas. Förslagsvis med en motivering om varför registrering av personuppgifter för avsedda yrkeskategorier (nyckelpersoner och chefer i ledande ställning) i visselblåsarfunktionen anses *”nödvändig[t] för att utföra en uppgift av allmänt intresse”*.

Den lagliga grunden för behandlingen av personuppgifter utifrån det avgränsade syftet behöver också fastställas. Servicenämnden ser gärna att så långt det är möjligt laglighetspröva/kartlägga samtliga delar av processen enligt den checklista som hör till riktlinjerna för behandling av personuppgifter i Malmö stad. Servicenämnden anser även att det är viktigt att klargöra för medarbetarna som lämnar in en anmälan till visselblåsarfunktionen och väljer att inte vara anonyma om den lagliga grunden för insamlingen samt hur deras personuppgifter kommer att hanteras.

Servicenämnden efterfrågar också mer information innan visselblåsarfunktionen införs om hur stadskontoret kommer att hantera felskickade anmälningar som innehåller sekretess på ett säkert sätt utifrån informations- och dataskyddsperspektivet.

Hantering och utredning

Servicenämnden vill även påtala vikten av att överväga och klargöra vilken funktion på stadskontoret som är lämpligast att utreda höga chefer inom organisationen.

Övriga kommentarer

Finansiering

Servicenämnden anser att finansieringen av funktionen inte är tydlig i utredningen. Utredningen nämner en ungefärlig kostnad på 100 000 kr. Eftersom utredningen föreslår att stadskontoret får ansvar för visselblåsarfunktionen förutsätter nämnden att kostnader därmed också läggs på kommunstyrelsens budget men ser gärna ett förtydligande kring detta.

I utredningen är det inte heller tydligt om någon form av IT-system ska upphandlas eller om det är tänkt att använda ett redan befintligt system. Även detta är förenat med eventuella ökade kostnader som bör förtydligas innan ett formellt beslut fattas. Servicenämnden vill även påtala att det är viktigt att den involveras i den här delen av projektet eftersom servicenämnden är ansvariga för förvaltning och support för Malmö stads IT-miljö och IT-infrastruktur och kommer få ett utökat ansvar i och med omorganisationen av IT.

Kommunikationsplan

Servicenämnden föreslår att utredningens *Förslag till inriktning för en visselblåsarfunktion* kompletteras med en punkt om att en kommunikationsplan för införandet ska tas fram. Nämnden ser det som mycket viktigt att kommunikationen till verksamheterna om en visselblåsarfunktion är väl genomtänkt och planerad och bör ingå i stadskontorets ansvar. Servicenämnden ser gärna att när man kommunicerar till medarbetare kring själva funktionen så läggs särskilt fokus på syftet och avgränsningarna samt svårigheten för medarbetaren att vara anonym. Nämnden anser att det är viktigt att informationen formuleras på ett lättbegripligt sätt så att alla medarbetare förstår. I de fall det är relevant bör man även ge exempel för att göra det tydligare, till exempel när man beskriver avgränsningar.

Ordförande

.....
Jan Olsson (S)
.....

Nämndsekreterare

.....
Josefin Haugthon
.....